

Het Oranje Boekje

WOORDENLIJST
van ondernemers
in het mkb

”

‘Ondernemen is
verantwoord risico
nemen, maar
vereist juist nu
vertrouwen en
een stabiele basis
voor investerings-
beslissingen’

Het Oranje Boekje

WOORDENLIJST van ondernemers in het mkb

Woord vooraf

Voor u ligt een ietwat ludiek, maar zeker ook serieus en informatief woordenboekje over ondernemen en ondernemers in het mkb. Niet volledig, maar het geeft een beeld. Speciaal voor u als (nieuw) Kamerlid gemaakt.

Waarom?

Omdat ondernemers en politici niet altijd dezelfde taal spreken. Letterlijk noch figuurlijk. De woorden en werkelijkheid van beleidsnota's, spreadsheets en macrocijfers versus de dagelijkse ondernemerspraktijk.

Terwijl het juist zo belangrijk is dat wij elkaar verstaan en begrijpen. Dat ú begrijpt waar wij als ondernemers voor staan, wat wij (kunnen) bijdragen, waar wij last van hebben en wat nodig is om het ondernemings- en investeringsklimaat in ons land weer te verbeteren. Zodat wij het met onze medewerkers voor Nederland ook in de toekomst kunnen blijven verdienen. Want u weet: wij moeten het eerst verdienen voordat de overheid het kan uitgeven.

U realiseert het zich misschien niet (altijd), maar bijna 99 procent van alle bedrijven in ons land is mkb, met maximaal 250 medewerkers in dienst.

De overgrote meerderheid – 83 procent – heeft zelfs niet meer dan 10 medewerkers op de loonlijst. Het is belangrijk om dat in het achterhoofd te houden. Dan komt u op bepaalde dossiers wellicht tot andere beleidskeuzes of weegt u de mogelijkheden en beperkingen van het gemiddelde mkb-bedrijf in ons land in elk geval beter mee. En dan begrijpt u ook beter hoezeer die ondernemers – die het in hun bedrijf allemaal zelf

**‘We moeten het samen
doen de komende jaren.**

**Geef ondernemers
daarvoor de kans en
de ruimte’**

moeten doen – vaak gebukt gaan onder alles wat vanuit Den Haag over hen wordt uitgestort aan regels en steeds weer veranderingen in beleid.

We staan als land voor een aantal grote maatschappelijke vraagstukken die na jaren van stilstand schreeuwen om oplossingen. Ondernemers kunnen daar met hun enorme maatschappelijke betrokkenheid en innovatiekracht hun bijdrage aan leveren. We moeten het samen doen de komende jaren. Geef ondernemers daarvoor de kans en de ruimte.

Welkom dus in de wereld van ondernemers. Waar woorden niet in beleidsnotities blijven hangen, maar leiden tot actie. Waar doen belangrijker is dan doelstelling en waar meters maken niet over sport gaat, maar over voortgang en vooruitgang.

Jacco Vonhof,
voorzitter MKB-Nederland

Leendert-Jan Visser,
directeur MKB-Nederland

”

‘Ruim 6 op de 10
ondernemers
ervaren het
Nederlandse
ondernemingsklimaat
als (zeer) slecht en
64 procent ziet
dat in het komend jaar
ook niet verbeteren.’

A

Aanbesteden • Een (mede door wantrouwen) steeds complexere manier van het gunnen van overheidsopdrachten, waardoor het voor mkb-ondernemers steeds moeilijker wordt om mee te doen. Er is door de jaren heen het nodige verbeterd, maar in de praktijk stellen opdrachtgevers nog te vaak heel gedetailleerde eisen, kijken ze toch vooral naar prijs en minder naar kwaliteit en vragen procedures te veel capaciteit. Dit kan en moet eenvoudiger.

Aansluiting beroepsonderwijs – arbeidsmarkt, kwalitatief en kwantitatief •

Kwalitatief: mate waarin de kennis en vaardigheden die studenten leren tijdens hun opleiding (mbo, hbo) aansluiten bij de beroepspraktijk. Zodat afgestudeerden goed zijn voorbereid om direct aan de slag te gaan en kennen en kunnen wat het werkveld nodig heeft.

Kwantitatief: mate waarin het beroepsonderwijs studenten opleidt voor de vraag naar vakkrachten van bedrijven (in aantallen). Belangrijk dat jonge mensen goede voorlichting krijgen over de baankansen van een opleiding. Juist in deze krappe arbeidsmarkt.

MKB-Nederland werkt op deze punten onder andere samen met de MBO Raad in de stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) en heeft hierover een convenant gesloten met de HBO Raad. Ondernemers leveren zelf een belangrijke bijdrage door stageplaatsen en leerwerkplekken aan te bieden – *zie ook erkende leerbedrijven*.

Accijns • Indirecte belasting die op specifieke consumptiegoederen wordt geheven, vaak om bepaald gedrag te beïnvloeden/gebruik bepaalde producten te ontmoedigen. Verschillen in accijns (en btw) tussen Nederland en buurlanden lopen op. Met negatieve gevolgen voor ondernemers die dicht bij de grens gevestigd zijn – *zie ook grenseffecten*.

Administratieve lasten • De hoeveelheid regels, papierwerk en rapportages waar ondernemers door wet- en regelgeving aan moeten voldoen. Stijgt jaarlijks – *zie ook regeldruk en regeldrukkosten*.

Algemeen verbindend verklaren cao (avv) • Afspraken in een cao gelden voor alle werkgevers en werknemers in een bedrijfstak, ook als ze zelf niet waren betrokken bij de totstand-

koming ervan. Avv voorkomt concurrentie op arbeidsvoorwaarden, zorgt voor een gelijk speelveld voor bedrijven in een sector en biedt stabiliteit door heldere, sectorbrede afspraken. Ook belangrijk voor werknemers.

Arbeidsmarkt • Het geheel van vraag en aanbod naar arbeid.

Arbeidsmarktkrapte • Tekort aan personeel. Urgent en blijvend probleem waarvan we in vrijwel alle sectoren de gevolgen merken. Voor ondernemers de grootste belemmering in hun bedrijfsvoering, zet druk op ons verdienvermogen en ons dienstenniveau. Aan te pakken door: inzet op arbeidsbesparende technologie, vergroting van het aanbod (meer uren werken), mensen die nu nog niet werken beter in beeld en begeleiden, betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Arbeidsmarktpakket • Totaal aan afspraken die werkgevers- en werknemersorganisaties in 2021 in de SER hebben gemaakt voor een beter werkende arbeidsmarkt. Belangrijke onderdelen zijn het wetsvoorstel Meer zekerheid flexwerkers en de Crisisregeling Personeelsbehoud (in mei respectievelijk september 2025 naar

de Tweede Kamer gestuurd). Belangrijk dat de goede balans in het arbeidsmarktpakket wordt vastgehouden en ook andere afspraken die werkgevers meer wendbaarheid bieden (zoals minder re-integratieverplichtingen mkb in tweede ziektejaar) snel in wetgeving worden omgezet.

Arbeidsmigratie • (Tijdelijke) verhuizing van mensen naar een ander land met als primaire doel om daar te werken. Al jaren onderwerp van discussie, mede vanwege misstanden. SER heeft recent advies ‘Arbeidsmigratie naar waarde’ uitgebracht: Nederland kan niet zonder internationale arbeidskrachten, maar gerichte sturing is nodig omdat er grenzen zijn aan wat de samenleving kan dragen. Misstanden in arbeidsomstandigheden en beloning moeten veel sneller en strenger worden aangepakt, en met de inzet van arbeidsbesparende technologie kunnen we het aantal laagbetaalde arbeidsmigranten terugdringen. De SER adviseert om de kennismigrantenregeling aantrekkelijk te houden en gaat verder uitwerken hoe we vakkrachten van buiten de EU gericht kunnen aantrekken om structurele tekorten in cruciale sectoren aan te pakken – *zie ook kennismigranten en vakkrachtenregeling.*

Arbeidsproductiviteit • Maat voor de efficiëntie waarmee wordt gewerkt. Moet omhoog om meer te kunnen doen met minder mensen. Bepaalt in hoge mate onze toekomstige welvaart en de reële loonontwikkeling. Belangrijk dat het kabinet met een productiviteitsagenda komt. Sociale partners spelen zelf een rol door onder andere slimmer te werken, te investeren in arbeidsbesparende technologie en ervoor te zorgen dat mensen zich blijven ontwikkelen.

Arbeidsomstandigheden • Alle fysieke, psychologische en sociale omstandigheden waaronder werknemers hun werk uitvoeren. Ondernemers zijn verplicht te zorgen voor een veilige en gezonde werkomgeving – *zie ook arbobeleid/wetgeving.*

Arbeidsvoorwaarden • De voorwaarden waaronder mensen werken, afgesproken tussen werkgever en werknemer en vastgelegd in de arbeidsovereenkomst – *zie ook collectieve arbeidsvoorwaardenoverkomst.*

Arbobeleid/wetgeving • Totaal aan regels voor veilig en gezond werken. Heel belangrijk, maar arboverplichtingen zijn een grote bron van (onnodige) regeldruk en zeker voor kleinere

‘Maak ondernemers
op alle grote
maatschappelijke
dossiers onderdeel
van de oplossing in
plaats van het
probleem.
Bij hen zit
de innovatie- en
de daadkracht’

bedrijven bijzonder complex en soms schier onuitvoerbaar. Kan op diverse punten (zoals de Risico-Inventarisatie & -Evaluatie, RI&E) echt eenvoudiger zonder dat de veiligheid in het geding komt. Daar zijn in de Kamer dit jaar ook al voorstellen voor gedaan.

Armoedeval • Situatie waarin iemand die bijvoorbeeld vanuit de bijstand wil gaan werken, daar financieel níet op vooruitgaat – of zelfs achteruit – doordat de hogere bruto-inkomsten vaak leiden tot een verlies van toeslagen, subsidies, uitkering et cetera waardoor er netto minder overblijft. Een perverse prikkel die mensen ervan weerhoudt om de stap naar werk te (kunnen) zetten. De overheid staat aan de lat om dit probleem nu eindelijk eens aan te pakken – *zie ook marginale druk*.

AWVN • Werkgeversvereniging en belangrijkste arbeidsvoorwaardenadviseur die – onder meer – werkgevers en brancheverenigingen ondersteunt bij de wijze waarop zij hun rol als werkgever invullen en concrete adviezen geeft.

B

Banenafspraken • Afspraken van overheid en werkgevers om mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. Het bedrijfsleven heeft de afgelopen jaren meer dan 80.000 mensen uit de doelgroep in dienst genomen en scoorde daarmee aanmerkelijk beter dan de overheid zelf. MKB-Nederland wil door met de Banenafspraken, maar met een simpeler regeling die overal in Nederland hetzelfde is en geldt voor een grotere, bredere groep mensen. Het moet niet uitmaken waaróm je ondersteuning en begeleiding nodig hebt om de stap naar werk te maken. Iedereen die daarbij hulp nodig heeft, behoort die te krijgen.

Bruto Binnenlands Product (bbp) • Het inkomen van ons land, dat voor circa tweederde wordt opgebracht door mkb-bedrijven en hun medewerkers.

Bedrijf (ook wel onderneming) • Voor ondernemers vaak de realisatie van een droom die zij samen met andere mensen proberen waar te maken. Droom wordt concreet door vooral heel erg hard te werken.

Bedrijfskosten • Alle kosten die een ondernemer voor zijn bedrijf moet maken. Van loonkosten en huur tot inkoop en energiekosten. Stegen in 2024 met 7,9% (bron: SRA). Veel ondernemers kunnen die hogere kosten niet of nauwelijks meer doorberekenen. Dat knaagt aan marges, resultaat en investeringsruimte.

Bedrijfsopvolging/-overdracht • De verkoop van een bedrijf aan een externe partij, of de interne overdracht aan bijvoorbeeld de volgende generatie in een familiebedrijf. Vergt een lange voorbereiding, van tenminste drie tot vijf jaar. Bij bedrijfsopvolging is de Bedrijfsopvolgingsregeling cruciaal – *zie ook Bedrijfsopvolgingsregeling, familiebedrijven.*

Bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) • Fiscale regeling die erf- en schenkbelasting verlaagt bij de overdracht van een onderneming. Bedoeld om te voorkomen dat bij een overdracht de toekomst van het bedrijf in gevaar komt door hoge belastingheffing. Zeker voor familiebedrijven cruciaal dat de BOR behouden blijft. Vaak wordt vergeten dat de waarde van een bedrijf niet een grote zak met geld is, maar zit opgesloten in productiemiddelen, mensen en kennis – *zie ook familiebedrijven.*

Bedrijfsbeëindiging • Stoppen met het bedrijf.

Toenemend aantal ondernemers per jaar trekt de stekker eruit, vaak noodgedwongen: geen koper, schulden, verslechterd resultaat, geen toekomst zien, of om faillissement te voorkomen. Zijn ook veel ondernemers die niet kunnen stoppen omdat ze dat niet kunnen betalen. Ze moeten uiteraard afrekenen met leveranciers, verhuurders et cetera, maar ook transitievergoeding betalen aan hun medewerkers. Ondernemers met minder dan 25 medewerkers kunnen alleen bij overlijden of als ze (bijna) 65 jaar zijn hiervoor compensatie aanvragen bij UWV – *zie ook transitievergoeding.*

Bedrijventerreinen • Terrein bestemd voor bedrijvigheid, vaak gelegen aan de randen van dorp en stad. Het zijn de dragende muren van onze brede welvaart, en daar moet ruimte voor blijven. Er zijn echter onvoldoende plannen voor nieuwe bedrijventerreinen. Ondertussen hebben bestaande terreinen te maken met oprukkende woningbouw, dat bedrijven soms dwingt tot kostbare aanpassingen, verplaatsing of zelfs sluiting.

Belastingen • Noodzakelijk om alle publieke voorzieningen van te betalen. Voor onderne-

mers grillig, hoog en talrijk. Betalen ook lokaal belastingen, voor uiteenlopende zaken als gevelreclame of het terras – *zie ook fiscaal stelsel, belastingdruk.*

Belastingdruk • Mate waarin de belastingheffingen drukken op het besteedbaar inkomen. Huidige belastingdruk op bedrijven is hoog en onvoorspelbaar, waardoor Nederland terrein verliest ten opzichte van andere EU-landen – *zie ook fiscaal stelsel.*

Belastingdruk ondernemers • De integrale belastingdruk van zelfstandig ondernemers (inkomstenbelasting, box 1) en van directeur-groootaandeelhouders (dga's, vennootschapsbelasting, box 2). Die moet op gepaste afstand lager zijn dan die voor werknemers. De belastingdruk van dga's ligt echter hoger dan het toptarief in de inkomstenbelasting en dus ook hoger dan de belastingdruk voor werknemers. Dat is bizar, aangezien de dga risico neemt en zelf overal verantwoordelijk voor is.

Besloten vennootschap (bv) • Rechtsvorm voor bedrijven, waarbij de ondernemer – bestuurder(s) – in principe niet met zijn privévermogen aansprakelijk is voor eventuele schulden. On-

Bedrijven in Nederland naar aantal medewerkers:

2 - 10	354.910	83%
10 - 50	56.675	13,3%
50 - 250	12.150	2,8%
250 - 500	1.880	0,4%
500 - 1.000	990	0,2%
1.000 - 2.000	490	0,1%
> 2.000	340	0,1%

Bron: CBS Q4 2025, excl. zzp'ers

dernemers met een bv betalen over hun winst vennootschapsbelasting (vpb).

Branche • Groep bedrijven die producten of diensten aanbieden die op elkaar lijken. Synoniem voor economische sector of bedrijfstak. Beschrijft deel van de economie, zoals bouw, techniek, horeca, detailhandel of zakelijke dienstverlening.

Brancheorganisatie • Organisatie die de collectieve, specifieke belangen behartigt van bedrijven binnen dezelfde bedrijfstak. Komt op voor die belangen bij overheden, bijvoorbeeld ook op het gebied van cao's. Circa 140 brancheorganisaties zijn lid van MKB-Nederland voor behartiging van overkoepelende ondernemersbelangen.

Brede welvaart • Maatstaf voor het welzijn van mensen die verder kijkt dan alleen de economie en ook rekening houdt met immateriële factoren, zoals gezondheid, milieu, onderwijs, veiligheid. Tevens leidraad voor de koers van MKB-Nederland en VNO-NCW tot 2030 (Ondernemen voor brede welvaart), met als pijlers een productief, inclusief en sociaal, duurzaam en veilig Nederland.

Btw • Belasting toegevoegde waarde. Door overheid opgelegde indirecte belasting op producten en diensten. Nederland gaat ten opzichte van buurlanden steeds meer uit de pas lopen met de hoogte van de twee tarieven die we hier hebben – *zie ook accijns, grenseffecten*.

Burn-out • Uitputtingssyndroom als gevolg van langdurige stress. Samen met andere mentale en stressgerelateerde klachten een steeds grotere oorzaak van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. In de afgelopen vijf jaar is dit type verzuim met 36% gestegen en bijna 81% van alle verzuimdagen is inmiddels hierop terug te voeren. Maatschappelijk probleem en een (dure) zorg voor ondernemers, die hier doorgaans niets aan kunnen doen. Oorzaak van burn-out is vaak een stapeling van (privé-) factoren, niet (uitsluitend) werk.

C

Collectieve arbeidsovereenkomst (cao) •

Schriftelijke overeenkomst tussen werknemers- en werkgeversorganisaties die afspraken over arbeidsvoorwaarden regelt die bindend zijn voor een hele sector of bedrijf. Over zaken als

loon, werktijden, vakantiedagen en pensioen –
zie ook algemeen verbindend verklaren.

Circulaire economie • Economie waarin we materialen hergebruiken, afval verminderen en producten slimmer ontwerpen. Door te investeren in circulaire ketens — van basisindustrie, productie tot verkoop, reparatie en recycling — vergroten we onze grip op grondstoffen, creëren we nieuwe banen en innovaties, en verlagen we de milieudruk. Maakt ons als land minder afhankelijk van (strategische) grondstoffen en vergroot dus ook onze weerbaarheid. Vraagt onder meer om heldere doelen, regie en budget en een einde aan de extra heffing op de afvalsector, die investeringen in afvalverwerking ontmoedigt en de toegang tot grondstoffen belemmert.

Compliance • Naleving van wet- en regelgeving van onder andere overheid en toezichthouders en voldoen aan alle geldende normen en eisen om ervoor te zorgen dat een organisatie legaal en integer functioneert. Vraagt steeds meer van bedrijven. Banken bijvoorbeeld hebben de afgelopen jaren een dusdanige lawine aan regels over zich heen gekregen (onder andere in het kader van witwas- en terrorismebestrijding),

dat het de dienstverlening (waaronder financiering mkb) bemoeilijkt. En dat ze 13.000 (!) compliance-officers aan het werk hebben.

Convenant MKB-financiering • Op initiatief van MKB-Nederland gesloten convenant met alle betrokken partijen om financiering voor het mkb beter bereikbaar en beschikbaar te maken. Ambitie is het beste mkb-financieringsklimaat van Europa – *zie ook financiering*.

Coronaschulden • Schuld van ondernemers bij de Belastingdienst voor uitgestelde belastingbetaling gedurende de coronapandemie, toen zij op last van de overheid meermaals hun deuren moesten sluiten. Eind augustus zaten nog ruim 107.000 ondernemers met een gezamenlijke schuld van 4,7 miljard euro in de bijzondere regeling die hen tot 1 oktober 2027 de tijd geeft om af te lossen. Is voor veel ondernemers een molensteen om de nek. Bijna 30% loopt achter met betalingen, ruim 15.000 bedrijven zijn uit de regeling vanwege faillissement of saneringsprocedure (Bron: Belastingdienst, augustus 2025).

CO₂-reductie • Europa ligt op koers om in 2030 een CO₂-reductie van 55% te halen. Dat betekent voor Nederland een fysieke verbouwing

van ongeken­de omvang. De voor­waar­den en prik­kels moeten op orde zijn, zodat de schop letter­lijk de grond in kan – *zie ook netcon­ges­tie*.

Cybersecurity • Bescherming van digitale systemen tegen hacks, datalekken, cyberaanvallen, digitale fraude et cetera. Ondernemers hebben hier meer en betere ondersteuning bij nodig. Succesvolle(re) bestrijding van gedigitaliseerde criminaliteit vraagt om samenwerking tussen publieke en private partijen én de oprichting van een fraudehub. De opkomst van AI maakt deze aanpak nog urgenter.

D

Dag van de Ondernemer • Tien jaar geleden door MKB-Nederland in het leven geroepen om het ondernemerschap te vieren en ondernemers te bedanken voor hun lef en doorzettingsvermogen. Ondernemers verdienen respect en onze aandacht vanwege hun grote bijdrage aan economie en maatschappij. Elke derde vrijdag van november.

Diversiteitsbeleid • Belangrijk omdat iedereen moet kunnen meedoen. Het hoort de normaal-

‘Het werkgeverschap moet aantrekkelijker worden gemaakt. We hebben zoveel mensen in dit land die wel zelfstandig werken, maar geen personeel in dienst willen nemen vanwege alle regels, risico’s en verantwoordelijkheden die daaraan verbonden zijn’

ste zaak te zijn. Bewezen is onder meer dat diverse teams beter presteren, diverse bedrijven aantrekkelijker zijn voor sollicitanten en leiden tot meer tevreden en loyale medewerkers. In kleine bedrijven is doorgaans geen sprake van (vastgelegd) beleid, maar doen ondernemers het gewoon.

Digitalisering • Het gebruik van slimme digitale technologie, zoals e-commerce, automatisering en AI in bedrijfsvoering, voor innovatie en efficiëntie. Is noodzakelijk – zeker ook in het mkb – om concurrerend te blijven, productiever te werken en de arbeidsmarktkrapte het hoofd te bieden. Ondernemers hebben zelf niet altijd de kennis en middelen in huis en hebben behoefte aan (onafhankelijk) advies en ondersteuning.

Directeur-grootaandeelhouder, dga • Ondernemer met een bv (of nv); directeur van het bedrijf en een flink deel van de aandelen in handen.

Doorgroei • Mate waarin bedrijven groeien in omvang. Relatief weinig mkb-bedrijven in Nederland groeien door: van klein naar midden naar groot. In vergelijking met andere landen is de ondernemingsdynamiek laag. Over

een periode van acht jaar groeit bijvoorbeeld slechts 5% van de zzp'ers naar een bedrijf met werknemers. En slechts 5% van het mkb groeit door naar een volgende grootteklasse. Dat heeft deels te maken met de kleine thuismarkt die Nederland is, maar het zegt ook iets over het ondernemingsklimaat voor het mkb.

Drempel • Belemmering in de vorm van regels, risico's en verantwoordelijkheden die ondernemers ervan weerhouden om ook werkgever te worden – *zie ook loondoorbetaling bij ziekte, werkgeverschap.*

Duurzame groei • Groei die toekomstbestendig is. Dat is de groei die ondernemers voorstaan.

E

Economie • Letterlijk vertaald vanuit het oude Grieks (Oikos Nomos): huishoudkunde. Het financiële huishoudboekje van Nederland. Moet de komende jaren op 1 staan. We moeten het eerst (kunnen) verdienen voordat we het kunnen uitgeven.

Eenmanszaak • De veruit meest gekozen rechtsvorm voor bedrijven. Is sneller en eenvoudiger op te richten dan een bv. Met deze rechtsvorm is de ondernemer persoonlijk aansprakelijk voor fouten of financiële problemen van het bedrijf. Ondernemers met een eenmanszaak ondernemen in de inkomstenbelasting.

Eigen rekening en risico • Ondernemers zijn zelf verantwoordelijk voor alle financiële en zakelijke risico's die bij het runnen van een bedrijf komen kijken. Er is geen vangnet of bescherming zoals voor werknemers in loondienst. De ondernemer draagt zelf van alles de kosten, en profiteert als de zaken goed gaan.

Elektrificatie • Essentieel voor verduurzaming is dat ondernemers voor hun productie van het gas af gaan en elektrificeren. Te weinig ruimte op het elektriciteitsnet is hier de grote bottleneck. Duizenden bedrijven staan op de snelgroeijende wachtlijst voor aansluiting of uitbreiding. Ze kunnen zich niet vestigen, niet groeien, niet verduurzamen – *zie ook netcongestie*.

Elektriciteitsprijzen • Kosten voor elektriciteit die voor bedrijven in Nederland twee tot vier

keer hoger liggen dan in landen om ons heen. In combinatie met ook hogere belastingen prijzen de hoge energiekosten Nederlandse bedrijven – vooral de maakindustrie – uit de markt. Een gelijk speelveld is cruciaal.

Energietransitie • Overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energie. Vergt onder meer voldoende capaciteit op het elektriciteitsnet – *zie ook netcongestie*.

Energiehub • Via een energiehub trekken bedrijven steeds vaker samen op in verduurzaming en het delen van schaarse netcapaciteit, waardoor er efficiënter gebruik kan worden gemaakt van het overbelaste elektriciteitsnet. Ook kunnen ze de kosten delen van bijvoorbeeld een energieadviseur, verduurzaming of de aanschaf van een batterij of laadpalen.

Europa/Europese Unie • Op veel manieren van groot belang voor Nederland en Nederlandse ondernemers. Veel beleid en regels die ondernemers raken worden hier gemaakt. Om ook op Europees niveau de ondernemersbelangen te behartigen heeft MKB-Nederland samen met VNO-NCW een eigen kantoor in Brussel. Euro-

pa ook als (interne) markt heel belangrijk – *zie ook interne markt.*

Export • Producten of diensten leveren over de grens. We verdienen als land een derde van ons inkomen in het buitenland. Het mkb is goed voor circa 60% van de totale exportwaarde van Nederlandse goederen.

E

F

F

Failliet/faillissement • Een bedrijf gaat failliet als het zijn schulden niet meer kan betalen. In Nederland ben je als ondernemer na een faillissement bijna besmet. In een land als de VS is het eerder een pré, omdat ze daar ervan uitgaan dat je ervan hebt geleerd. Voor ondernemers niet alleen zakelijk maar ook privé vaak een drama.

Familiebedrijven • Ondernemingen waarin eigendom en vaak ook leiding binnen een familie blijft. Nederland telt 285.000 familiebedrijven, die zorgen voor 31% van alle banen. Ze zijn geworteld in ons land en investeren gericht op de langetermijn. Behoud van de Bedrijfsopvol-

‘Wees een betrouwbare
overheid, maar schenk
ook het vertrouwen in
ondernemers.

De overgrote
meerderheid wil van
nature gewoon het
goede doen. Nu ademt
bijna alles wat er uit
Den Haag komt
wantrouwen’

gingsregeling (BOR) is essentieel voor continuïteit en investeringskracht – *zie ook BOR*.

Financiering • Mogelijkheden voor ondernemers om geld te verkrijgen voor investeringen en groei. Al jaren problematisch. Veel vaker dan in andere Europese landen krijgen ondernemers in Nederland nul op rekest bij de bank en ook het percentage ondernemers dat gedurende het aanvraagproces ontmoedigd afhaakt, ligt hier fors hoger. Feit is dat het verstrekken van relatief kleine kredieten tot ca. 1 miljoen euro – en daar zit in het mkb de grootste vraag – voor banken niet meer rendabel is, mede door alle regels en eisen waar zij aan moeten voldoen. De non-bancaire markt – als alternatief – ontwikkelt zich snel maar kampt met een tekort aan kapitaal – *zie ook Convenant mkb-financiering*.

Fiscaal stelsel • Alle belastingen bij elkaar, plus alle bijbehorende regels. Ons fiscale stelsel moet investeren en innoveren stimuleren en concurrerend zijn. Tarieven moeten niet veel hoger liggen dan het Europese gemiddelde – zoals nu bijvoorbeeld het geval is met de winstbelasting – en stabiel zijn. Geen gejojo, ook niet met voor het mkb belangrijke fiscale regelingen zoals de WBSO.

We moeten verder toe naar een vereenvoudigd, transparant en toekomstbestendig fiscaal stelsel dat rechtsvormneutraal is. Het is het overwegen waard om na te denken over nog maar twee ‘boxen’: één voor ondernemers en één voor werknemers, waarbij alle ‘echte ondernemers’ in de bv zitten en daar ook de ondernemersfaciliteiten worden ondergebracht. We moeten kijken waar het logischer en zuiverder kan, vanuit een nieuw vertrekpunt – *zie ook ondernemersfaciliteiten.*

Foutloze samenleving • De illusie dat elke fout te vermijden en elk risico uit te sluiten is door ondernemers met (nog meer) regels op te zadelen – *zie ook regeldruk en regelzucht.*

G

Gelijk speelveld • Situatie waarin alle deelnemers – in dit geval bedrijven – dezelfde regels en een gelijke uitgangspositie hebben om te concurreren. Daarvan is voor Nederlandse bedrijven nu vaak geen sprake. Zie alleen al de elektriciteitsprijzen die hier twee tot vier keer hoger liggen dan in de landen om ons heen,

en de nationale koppen op Europese wet- en regelgeving.

Glas, halfvol • Ondernemersmentaliteit. Refereert aan het vaak haast dwangmatige optimisme dat ondernemers kenmerkt. Tegelijk zien we steeds meer ondernemers die het glas als half leeg betitelen en ondernemen in Nederland niet leuk meer vinden.

G

Goed werkgeverschap • Als werkgever goed voor je medewerkers zorgen, door hen vertrouwen, perspectief, flexibiliteit, ontwikkelingsmogelijkheden et cetera te bieden. Niet omdat regels dat afdwingen, maar omdat de overgrote meerderheid van de ondernemers intrinsiek het goede wil doen. En zich heel goed realiseert dat mensen het belangrijkste kapitaal in de onderneming zijn.

Glazenwasser, Visie van een • Boekje en EW-lezing van Jacco Vonhof (2021), voorzitter van MKB-Nederland, ondernemer en ooit begonnen als glazenwasser, waarin hij vanaf de spreekwoordelijke ladder het ondernemingsklimaat en de arbeidsmarkt beschouwt en het belang van ondernemerschap voor Nederland schetst.

Grenseffecten • Gevolgen van beleid en regelgeving in regio's die grenzen aan andere landen, zoals Duitsland of België. Treden voor ondernemers op omdat accijnzen en btw op de nodige producten hier hoger liggen, waardoor consumenten ze over de grens kopen (en dan meteen ook andere boodschappen doen); dat loont tegenwoordig al snel. Elke euro die over de grens wordt uitgegeven, ontbreekt in de kassa van een Nederlandse ondernemer en raakt daarmee onze hele economie. Risico voor ondernemers zelf, maar ook voor voorzieningen en leefbaarheid in dorpen in grensstreek.

Groei • Vooruitgang. Ondernemers moeten met hun bedrijf kunnen groeien om toekomstbestendig te zijn en het voor Nederland te kunnen blijven verdienen. En zo ervoor zorgen dat we de 'koek' in Nederland vergroten, zodat we ook meer te verdelen hebben.

H

Hazes, operatie • Mkb-variant van de Operatie Beethoven, het (investerings)pakket van een vorig kabinet om ASML voor Nederland te behouden, onder meer door versterking van het

vestigingsklimaat. Jacco Vonhof riep vervolgens op tot een Operatie Hazes voor het mkb, omdat vele duizenden mkb-ondernemers het zwaar hebben maar níet kunnen verkassen. Een oproep dus voor verbetering van het ondernemingsklimaat voor het totale bedrijfsleven.

I

Inclusie/inclusieve arbeidsmarkt • Arbeidsmarkt waar iedereen kan meedoen en iedereen erbij hoort – *zie ook Banenafpraak*. Aandacht en inzet van ondernemers voor gelijke kansen van alle groepen op de arbeidsmarkt: jongeren, vrouwen, asielzoekers en statushouders, mensen met een beperking et cetera. Betekent bijvoorbeeld ook dat rekening wordt gehouden met culturele verschillen, onder meer bij feestdagen.

Inflatie • Gemiddelde prijsstijging van alle goederen en diensten, wat leidt tot een vermindering van de koopkracht. Ligt de afgelopen jaren (met uitschieter van 10% in 2022) in Nederland structureel hoger dan het gemiddelde in de EU. Komt volgens economen met name door

‘Het kan en
mag niet bestaan
dat mensen erop
achteruitgaan
als zij gaan
werken of méér
gaan werken’

de krappe arbeidsmarkt en loonstijgingen in Nederland – *zie ook loonprijspiraal*.

Innovatie • Vernieuwing van producten, diensten, technologieën of processen die waarde creëren. Innovatie is de drijvende kracht achter economische groei en concurrerend vermogen. Er zit veel innovatiekracht in het mkb.

Interne markt • Gemeenschappelijk markt van de Europese Unie die grensoverschrijdend vrij verkeer van goederen, diensten, kapitaal en personen garandeert. De interne markt is echter nog niet af. Er is nog altijd een lappendeken aan handelsbarrières (volgens het IMF vergelijkbaar met een handelstarief van 44% op goederen en 110% op diensten!) en verschillende regels per lidstaat die het voor ondernemers lastig maken en slecht zijn voor de Europese concurrentiekracht. De Europese Commissie heeft een actieplan gepresenteerd om de interne markt te vereenvoudigen. Staat of valt met ambitieuze, snelle en concrete uitvoering. Het wegnemen van handelsbarrières zou 713 miljard euro aan extra bbp kunnen opleveren (bron: Europese Commissie).

Investeren • Inzetten van middelen gericht op toekomstige opbrengsten, in tegenstelling tot kosten die direct worden verbruikt. Investeren zijn cruciaal voor een sterke, duurzame en concurrerende economie. Driekwart van de investeringen komt structureel vanuit het bedrijfsleven, maar lopen de laatste tijd terug. Als investeringen stilvallen, zetten we onze toekomstige welvaart op het spel – *zie ook investeringsklimaat*.

Investeringsklimaat • Toestand van een land of regio, beoordeeld naar de aantrekkelijkheid om er te investeren en te ondernemen. Wordt bepaald door een combinatie van factoren zoals economische omstandigheden, overheidsbeleid et cetera. Het Nederlandse investeringsklimaat staat onder druk als gevolg van een combinatie van factoren. Verbeteren van het investerings-/ondernemingsklimaat moet prioriteit zijn van een nieuw kabinet – *zie ondernemingsklimaat*.

J

Job carving • Het opdelen van bestaande functies en het anders verdelen van taken om zo nieuwe functies te creëren die beter aansluiten

bij de vaardigheden van een werknemer. Doen ondernemers om bijvoorbeeld medewerkers met een beperking of een afstand tot de arbeidsmarkt betere kansen te kunnen geven.

Jojobeleid • Beleid zonder vaste koers of vaste lijn dat op en neer gaat als een jojo. Staat voor overheidspolitiek die wispelturig en onvoorspelbaar is en ondernemers daardoor in onzekerheid brengt.

Juridificering • Toename van regels en procedures die het ondernemen verzwaren – *zie ook regeldruk*.

K

Kaasstolp, Haagse • Politieke bubbel die vaak ver van de ondernemerspraktijk staat.

Kenniswerkers • Hoogopgeleide, buitenlandse professionals die in Nederland in functies werken waarvoor specifieke, specialistische kennis nodig is en die wij zelf onvoldoende hebben. Kenniswerkers zijn actief in sectoren die bovengemiddeld bijdragen aan het verdienvermogen van ons land en komen voor het overgrote deel

J

K

uit landen van buiten de EU. Van belang om de kenniswerkersregeling (ofwel expatregeling) niet (verder) te versoberen.

Kleinbedrijf • Kleine bedrijven tot 10 medewerkers. Veruit de grootste groep bedrijven in ons land: 83% (354.910) van het totaal.

Kostenstijgingen • Hogere kosten die ondernemers moeten maken voor personeel, energie, grondstoffen, huur et cetera. Kostenstijgingen van de afgelopen jaren zetten winst en continuïteit van het mkb onder druk.

Kwartetkabinet • Verwijzing naar eerdere kabinetten, waarbij elke coalitiepartij zijn 'eigen' onderwerp kreeg. En er weinig onderlinge verbinding of consensus voor het bredere belang van Nederland leek te zijn.

L

Lange termijn • Ondernemers hebben sterk behoefte aan beleid dat voor langere tijd is uitgestippeld. Tegenovergestelde van hap-snapbeleid. Ze moeten weten waar het naartoe

gaat, zodat ze daar investeringsbeslissingen op kunnen nemen.

Lastenverlichting / Lastenverzwaring • Vermindering of verhoging van belastingen en premies voor burgers/bedrijven. Voor ondernemers gaat het aanmerkelijk vaker om een verzwaring dan een verlichting – *zie ook pinautomaat.*

Leerbedrijven, erkende • Bedrijven die jongeren het vak leren in de praktijk, als onderdeel van hun studie, via stageplaatsen en/of leerwerkplekken. Nederland telt ruim 253.000 erkende leerbedrijven, veelal mkb-bedrijven; van schoenmakers tot metaalbedrijven – *zie ook Stagepact.*

Leerrekening • Individueel budget voor mensen om gedurende hun loopbaan te kunnen blijven leren. Steeds meer bedrijven en sectoren stellen dat al beschikbaar aan hun medewerkers. Zou ook door overheid moeten worden aangevuld met leerrechten vanuit publiek onderwijs en de transitievergoeding bij ontslag. Ondersteunt en stimuleert werkenden in leven lang ontwikkelen.

Leven lang ontwikkelen (LLO) • Mensen moeten zich gedurende de hele loopbaan blijven

Het mkb is de motor
van de economie:

72 procent
van de werkgelegenheid
in de marktsector

62 procent
van de toegevoegde waarde

60 procent
van de Nederlandse export

ontwikkelen, niet alleen tijdens de initiële opleiding. Nodig om duurzaam inzetbaar te blijven in een snel en voortdurend veranderende arbeidsmarkt. Gaat zowel om formele leervormen, zoals opleidingen en certificaten, als om informele manieren zoals werkervaring, zelfstudie en persoonlijke groei. Zowel overheid als bedrijven investeren hierin.

Liquiditeit • Beschikbare middelen om de rekeningen te betalen. Zeker bij stijgende kosten voor veel kleine bedrijven een probleem.

L

Loondoorbetaling bij ziekte • Verplichting voor werkgevers om het loon van zieke werknemers gedurende twee jaar door te betalen. Nergens ter wereld is die periode zo lang als in Nederland. Werkgevers zijn ook verantwoordelijk voor de re-integratie van de werknemer. Met alle risico's, verplichtingen en onzekerheid die hiermee samenhangen dragen ondernemers een zware last, zonder daarbij passende zeggenschap. Een gerechtvaardigde vraag is welk risico nu eigenlijk echt bij de werkgever hoort en welk bij de werknemer of de maatschappij. Het is goed dat meerdere fracties de problemen van kleine bedrijven in dit verband erkennen. Om die echt aan te pakken, moet ook naar

die verantwoordelijkheidsverdeling worden gekeken.

Loonkosten • Kosten die ondernemers kwijt zijn aan personeel. In 2024 met 8% gestegen in het mkb. Forse toename voor derde jaar op rij (bron: SRA).

Loon-prijsspiraal • Economisch fenomeen waarbij stijgende lonen en stijgende prijzen (inflatie) elkaar versterken in een vicieuze cirkel, met dus een prijsopdrijvend effect. Slecht voor de Nederlandse concurrentiepositie en economische groei. Volgens economen dragen sinds medio 2023 vooral de lonen bij aan de hoge inflatie. Daarom is het tijd om een einde te maken aan de hoge loongroei als compensatie voor inflatie. Die is ook al grotendeels goedgemaakt.

L
M

M

Maatschappelijke bijdrage • Alles wat ondernemers doen voor de samenleving. En dat is veel. Ze zorgen voor levendige en leefbare dorpen, wijken en steden, voor sociale cohesie, houden in groten getale met sponsoring het lokale verenigingsleven in de benen, zetten zich

in voor goede doelen, bieden werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt et cetera.

Macrocijfers • Economische statistieken die de economie als geheel beschrijven, in plaats van individuele markten of bedrijven. Ondernemers herkennen zich daar vaak niet in. Politiek gebruikt de macrocijfers om op te sturen, de praktijk is weerbarstiger.

Marginale druk • Het deel van de stijging van het bruto inkomen dat niet resulteert in een toename van het besteedbare inkomen. Simpel gezegd: het deel van een extra verdiende euro dat je niet in je portemonnee terugziet (door onder andere belasting, wegvallen toeslagen). Hoogte van de marginale druk hangt sterk af de situatie, inkomensniveau et cetera. Gemiddeld ligt die rond de 53%.

Markt en overheid, oneerlijke concurrentie • Overheden die zich met economische activiteiten op de markt begeven en op oneerlijke wijze concurreren met ondernemers die van die activiteiten moeten leven. Ze maken veelvuldig misbruik van de uitzonderingsclausule voor activiteiten van ‘algemeen belang’ in de Wet markt en overheid, om bijvoorbeeld bedrijfs-

afval te kunnen inzamelen en parkeergarages, campings en jachthavens te exploiteren. Een wetswijziging om dit aanpakken ligt al sinds 2022 (!) in de Tweede Kamer. Snelle behandeling is nodig voor een gelijk speelveld, vooral voor het mkb.

Meer werken • Moet altijd lonen. Punt. En al helemaal in een krappe arbeidsmarkt waar we iedereen nodig hebben (en we in Nederland gemiddeld 30 uur per week werken).

M

Mensen • Ondernemers zijn ook gewoon mensen. Wat hun bedrijf raakt, raakt hen vaak ook persoonlijk en direct.

Middenbedrijven • Bedrijven met 10 tot 250 medewerkers. Aantal: 68.825, waarvan het grootste deel (56.675) 10 tot 50 mensen in dienst heeft.

Minimumloon, wettelijk (WML) • Het minimale brutosalaris dat een werkgever wettelijk verplicht is te betalen aan een werknemer vanaf 21 jaar. Het Nederlandse WML is relatief hoog in vergelijking met andere Europese landen, en de afgelopen vier jaar zo hard gestegen (30 tot 40%, afhankelijk van de sector), dat het

voor veel met name kleinere bedrijven niet of nauwelijks nog op te brengen is. Zeker niet in combinatie met alle andere kostenstijgingen van de afgelopen jaren. WML-verhogingen werken bovendien door in het gehele loongebouw van een bedrijf. De politiek kan niet eindeloos en eenzijdig aan die WML-knop blijven draaien zonder de consequenties voor ondernemers mee te wegen. Verhoging van het WML is ook nog eens zeer kostbaar, door de koppeling met de uitkeringen. Van alle werkenden verdient 3,5% het WML.

MKB-Nederland, Koninklijke Vereniging •

Grootste ondernemersorganisatie die opkomt voor de belangen van ondernemers in het midden- en kleinbedrijf (mkb) in Nederland. Vertegenwoordigt 140 aangesloten branche-organisaties en 220.000 bedrijven.

Mkb-winstvrijstelling • Aftrekpost voor ondernemers, bedoeld om ondernemerschap te stimuleren en de belastingdruk voor kleinere bedrijven te verminderen. Deze vrijstelling is de afgelopen jaren verlaagd: van 14% in 2023 naar 13,31% in 2024 en 12,7% in 2025.

”

‘Is het nog wel
houdbaar en
aanvaardbaar
dat werkgevers
168 uur per week
verantwoordelijk
zijn voor hun
medewerkers die
gemiddeld 30 uur
bij hen werken?’

Motor van de economie • Benaming van het mkb, vanwege de grote bijdrage aan bbp, werkgelegenheid, export en innovatie.

N

Nationale koppen • Extra of aanvullende regels van de Nederlandse overheid bovenop EU-regels. Zijn een extra bron van regeldruk. Nederland moet stoppen met nationale koppen en bestaande schrappen. Te beginnen bij de nationale koppen die de interne markt verstoren of Nederlandse ondernemers benadelen in internationale concurrentie.

M

N

Nek uitsteken • Bereidheid om risico te nemen en te investeren, zoals ondernemers doen.

Netcongestie • Tekort aan capaciteit op het elektriciteitsnet. Een van de grootste ondernemersproblemen op dit moment, dat bovendien een rem zet op verduurzaming en groei. Meer dan 20.000 bedrijven staan op de wachtlijst voor een nieuwe aansluiting of uitbreiding van de bestaande. Netcongestie vergt een stevige aanpak, met heldere doelen en een concreet plan. Combineer netverzwaring, flexibiliteit en

regelgeving in een aanpak om de wachtrij terug te dringen en versnel de aanleg van netinfrastructuur. Je kunt niet van ondernemers eisen dat ze van het gas af gaan als er vervolgens geen ruimte is op het stroomnet. Laat staan ze daarvoor straffen.

Norm, mkb • Het mkb moet de norm zijn bij alle wet- en regelgeving. Het mkb is immers 99% van het bedrijfsleven. Als een regel voor een klein bedrijf werkbaar is, is die dat zeker voor grote. Nu wordt wet- en regelgeving vooral gemaakt met kennelijk grote ondernemingen in het achterhoofd. Met als gevolg dat kleinere bedrijven er moeilijk mee uit de voeten kunnen.

N

O

O

Ondernemer • Iemand die voor eigen rekening en risico een bedrijf runt. Deze persoon neemt initiatief, durft risico's te dragen en steekt zijn nek uit. Levert producten of diensten aan anderen dan vrienden of familie.

Ondernemersagenda • Agenda van MKB-Nederland met als titel 'Vernieuwen, versnellen en verbinden', over de oplossingen die onderne-

mers hebben voor veel van de grote maatschappelijke opgaven van ons land. En wat nodig is om dat oplossend vermogen van het mkb beter te benutten.

Ondernemerschap • Hoedanigheid van ondernemer zijn. Het signaleren van kansen in de markt, zowel voor bestaande als nieuwe producten/diensten, ernaar handelen en daarbij risico's durven nemen. Ondernemerschap is onmisbaar, maar niet vanzelfsprekend. Ondernemerschap moeten we (veel meer) koesteren, stimuleren en de ruimte geven.

Ondernemersfaciliteiten • Fiscale aftrekposten voor ondernemers in de inkomstenbelasting, bedoeld om ondernemerschap te stimuleren en de belastingdruk voor kleinere bedrijven te verminderen. Wordt echter steeds meer op gekort omdat de overheid – in de strijd tegen schijnzelfstandigheid – fiscale verschillen tussen zzp'ers en werknemers wil verkleinen. Daarbij wordt vergeten dat ondernemers, in tegenstelling tot werknemers, risico lopen en zelf zaken als pensioen en arbeidsongeschiktheid moeten regelen. En het raakt óók ondernemers mét personeel, die helemaal niks met schijnzelfstandigheid te maken hebben. De prikkels

staan nu niet goed. De maatschappelijke bijdrage van ondernemers is dat zij met investeren, innoveren en werkgeverschap de motor zijn achter brede welvaart. In plaats van elk jaar de kaasschaaf eroverheen zouden ondernemersfaciliteiten daar meer op moeten worden gericht. Dus niet het *zijn* van ondernemer fiscaal belonen, maar het *gedrag* – *zie ook fiscaal stelsel*.

Ondernemersinkomen • Inkomen van de ondernemer. Staat nadrukkelijk niet gelijk aan winst – *zie ook winst*. Met name in het kleinbedrijf is dat geen vetpot: bijna een op de vijf ondernemers verdient onder bijstandsniveau, nog eens 30% rond het minimumloon (Bron: Kleinbedrijf Index). Menig ondernemer verdient zelf minder dan de eigen medewerkers. De sterk gestegen kosten voor andere energie en personeel behoren tot de oorzaken.

Ondernemingsklimaat • Het aantrekkelijk zijn van een land voor bedrijven om erin te investeren en te ondernemen. Een maatstaf voor de economische omstandigheden die bedrijven beïnvloeden. Ondernemers zien het ondernemingsklimaat al jaren verslechteren. Ruim 6 op de 10 ondernemers ervaren het Nederlandse ondernemingsklimaat als (zeer) slecht en 64%

ziet dat in het komend jaar ook niet verbeteren (Bron: Prinsjesdag Peiling MKB-Nederland/VNO-NCW). Oorzaken zijn onder meer de politieke chaos van de afgelopen jaren, ontbreken van stabiliteit, netcongestie, stikstof, regeldruk, hoge lasten, arbeidsmarktkrapte.

One In, Two Out • Meest voor de hand liggende reductiedoelstelling in de aanpak van regeldruk (1 euro regeldruk erbij = 2 euro eraf). Dan wordt regeldrukvermindering eindelijk merkbaar voor ondernemers. Moet onderdeel worden van het regeerakkoord – *zie ook regeldruk*.

P

Prinsjesdag Peiling • Jaarlijkse peiling van MKB-Nederland en VNO-NCW onder ruim 4.000 ondernemers over vertrouwen, economie, ondernemingsklimaat en hun voornaamste knelpunten. De meest recente peiling (september 2025) laat zien dat ondernemers massaal het vertrouwen kwijt zijn in politiek en bestuur. Bijna 90% is ontevreden over de stabiliteit en betrouwbaarheid en 80% vindt dat de politiek onvoldoende oog voor hen heeft.

O

P

”

‘We zouden niet
het *zijn* van
ondernemers fiscaal
moeten belonen,
maar het *gedrag* van
ondernemers.’

Personeel • Medewerkers in dienst van bedrijven of instellingen. Voor ondernemers doorgaans hun belangrijkste kapitaal waarvoor ze goed willen zorgen. Vaak ook een bron van zorg – *zie ook werkgeverschap*.

Personeelstekort • Gebrek aan voldoende en/of gekwalificeerde werknemers – *zie ook arbeidsmarktkrapte*.

Pinautomaat • Zo voelen ondernemers zich vaak: de pinautomaat van de overheid. Omdat het een bijna natuurlijke Haagse reflex is om voor de dekking van plannen of gaten in de begroting als eerste – en vaak uitsluitend – naar het bedrijfsleven en dus het mkb te kijken.

Poldermodel • Nederlands consensusmodel waarbij overheid, werkgevers en werknemers (en andere belanghebbenden) met elkaar overleggen en tot overeenstemming komen over maatschappelijke en economische vraagstukken, zoals in Sociaal-Economische Raad (SER). Juist in deze tijd van polarisatie, grote maatschappelijke vraagstukken en de geopolitieke situatie is het nodig dat we elkaar in de polder vinden en compromissen weten te sluiten die ons als land vooruitbrengen.

Q

Quotum • Door de overheid ingestelde limiet, bijvoorbeeld om handel te reguleren of om een evenwichtigere verdeling van kansen te bevorderen, zoals het vrouwenquotum in de top van bedrijven. Er is ook een quotumregeling in het kader van de Banenafpraak. Die geldt nu alleen voor de overheid zelf. Met een vernieuwde Banenafpraak zien ondernemers geen meerwaarde in een quotumregeling als stok achter de deur.

R

Q

R

Rechtsvorm • Eerste belangrijke keuze die een ondernemer moet maken bij de start van het bedrijf. Bijvoorbeeld tussen een eenmanszaak of bv. Die keuze is bepalend voor het vervolg, vooral vanwege de verschillen in aansprakelijkheid en belastingen, en nu vooral fiscaal gedreven – *zie ook fiscaal stelsel*.

Reductiedoelstellingen • Moet een nieuw kabinet stellen in de strijd tegen regeldruk. Harde en meetbare reductiedoelstellingen per minis-

terie hebben in het verleden perfect gewerkt. Zonder duidelijke doelstelling ontbreken de urgentie om regels te schrappen of eenvoudiger te maken én de discipline om nieuwe regeldruk te voorkomen – *zie ook regeldruk, regeldrukkosten*.

Regeldruk • De opeenstapeling van regels van de overheid waaraan ondernemers moeten voldoen en waaronder zij bijna bezwijken. In de praktijk al jaren genoemd als probleem nummer 1 dat hoognodig moet worden aangepakt om ondernemen weer leuker, makkelijker en rendabeler te maken. Moet voor komend kabinet Chefsache zijn.

Regeldrukkosten • De kosten die ondernemers moeten maken om aan regelgeving van de overheid te voldoen. Die kosten zijn sinds 2018 met bijna 4 miljard (!) euro toegenomen. In het mkb gaat tweederde van de regeldrukkosten naar de inhuur van externen die nodig zijn om aan alle regels – die ook nog eens steeds complexer worden – te kunnen voldoen. Er is in Nederland een rapportage- en controle-industrie ontstaan die blijft uitdijen, met mensen en middelen die elders productiever kunnen worden ingezet.

Regelzucht • De neiging van de overheid om elk mogelijk risico uit te willen sluiten en steeds weer nieuwe regels, rapportage- en andere verplichtingen te bedenken. Op elk incident en voor elk maatschappelijk probleem volgt steevast nieuwe regelgeving. Regels worden met de beste bedoelingen bedacht, maar zijn vaak disproportioneel, complex in de uitvoering en voor kleine bedrijven moeilijk aan te voldoen. Niet zelden schieten zij dan ook hun doel voorbij.

Ruimte • Ondernemers moeten in brede zin ruimte hebben om te kunnen doen waar ze goed in zijn; van investeringsruimte tot fysieke ruimte.

S

R

S

Scholing • De noodzaak voor training en ontwikkeling om bij te blijven met technologische en maatschappelijke veranderingen en inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt – *zie ook Leven Lang Ontwikkelen.*

SER • Sociaal-Economische Raad, de belangrijkste adviesraad voor regering en parlement over

sociaal-economische vraagstukken. In de SER werken ondernemers, werknemers en onafhankelijke kroonleden samen. Vierde in 2025 75-jarig bestaan.

Sinterklaaspolitiek • Vorm van politiek bedrijven, waarbij bijvoorbeeld tijdens Algemene Politieke Beschouwingen via moties nog allerlei cadeautjes worden uitgedeeld die later weer moeten worden teruggedraaid of waarvoor de begroting moet worden verspijkerd. Risico op Sinterklaaspolitiek is het grootst als er verkiezingen in aantocht zijn.

Skills • Op de arbeidsmarkt veel meer kijken naar talent en vaardigheden van mensen, dan naar diploma's en functietitels. Met een skills-gerichte aanpak benutten we beter wat mensen al kennen en kunnen, en kunnen zij eenvoudiger bewegen tussen banen, ook in andere sectoren. Dat is goed voor de mobiliteit op en de toekomst van onze arbeidsmarkt.

Stabiliteit • Grote wens en cruciaal voor ondernemers: een stabiel kabinet dat vier jaar zit en stabiel beleid maakt dat tien jaar meegaat. Zodat ze weten wat ze moeten doen en investe-

‘De regeldrukkosten
voor ondernemers
zijn sinds 2018 met
bijna 4 miljard euro
toegenomen’

ringsbeslissingen kunnen nemen. Onzekerheid is de dood in de pot voor investeringen.

Stagepact mbo • Afspraken tussen ministerie, MBO Raad en bedrijfsleven over het verbeteren van de stagebegeleiding, het uitbannen van stagediscriminatie en het bieden van passende vergoedingen voor stagiairs.

Starters • Mensen die een eigen bedrijf beginnen. In 2024 schreven 253.823 starters zich in bij de Kamer van Koophandel; 8% minder dan in 2023. Het is voor het eerst in tien jaar dat het aantal starters is gedaald.

Startersaftrek • Fiscale faciliteit om startende ondernemers te ondersteunen in de eerste jaren van hun bedrijf. Maximaal drie keer toe te passen in de eerste vijf jaar van de onderneming. Alleen voor ondernemers in de inkomstenbelasting.

Stichting van de Arbeid • Overlegorgaan uit 1945, opgericht door de centrale werkgevers- en werknemersorganisaties in Nederland. Platform waar zij overleggen en afspraken maken over onderwerpen die voor de arbeidsverhoudingen in Nederland van belang zijn.

Stikstofslot • Situatie in Nederland dat er nauwelijks vergunningen worden verleend voor nieuwe projecten die extra stikstof uitstoten. Met grote gevolgen: bouw- en infrastructuurprojecten liggen stil, bedrijven die willen verduurzamen lopen vast en ook de versterking van Defensie heeft problemen met vergunningverlening. Leidt tot veel onzekerheid: ondernemers weten niet zeker of ze mogen uitbreiden, bouwen of investeren. Slecht voor het vertrouwen en de economie. Nederland kan alleen van het slot af met een realistische en uitvoerbare aanpak die natuurherstel combineert met ruimte voor wonen, werken en verduurzamen. Daarbij is meer rechtszekerheid en tempo nodig.

Stoppers • Ondernemers die ermee ophouden. In 2024 waren dat er 163.878, een stijging van 11% ten opzichte van 2023.

S

Subsidie • Een recht op financiële middelen dat ondernemers op aanvraag krijgen van een bestuursorgaan voor bepaalde activiteiten. Vaak bedoeld om ondernemers te stimuleren of ondersteunen bij bepaalde investeringen. Het aanvragen van subsidieregelingen is nogal eens een ingewikkeld en tijdrovend proces. Dat beperkt de toegankelijkheid voor kleinere

bedrijven waarvoor die regelingen vaak juist bedoeld zijn.

T

Transitievergoeding • Geldbedrag dat ondernemers aan werknemers moeten betalen bij onvrijwillig ontslag of wanneer een tijdelijk contract niet wordt verlengd. In enkele gevallen worden ondernemers voor die transitievergoeding gecompenseerd, zoals bij ontslag na twee jaar ziekte van de werknemer. Het is onrechtvaardig dat ondernemers met meer dan 25 werknemers die compensatie met ingang van 1 juli 2026 niet meer krijgen. Ze hebben het loon al twee jaar doorbetaald en dan komt dit er nog bovenop. En werkgevers betalen deze compensatieregeling notabene zélf. De premie die voor dit doel is verhoogd, gaat hiermee niet weer omhoog.

U

Uitkeringen, sociale • In Nederland goed systeem van financiële tegemoetkomingen vanuit de overheid voor mensen die dat tijdelijk of

langdurig nodig hebben om inkomensverlies op te vangen of om te ondersteunen bij een gebrek aan inkomen. Belangrijk dat dat systeem de juiste prikkels bevat – *zie ook armoedeval.*

Uitstelpolitiek • Politiek die maar geen knopen doorhakt en blijft uitstellen waardoor er te lang te weinig is gebeurd op grote belangrijke dossiers. Het tegenovergestelde is nu nodig.

UWV • Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen. Verzorgt onder meer werknemersuitkeringen zoals WW en Ziektewet. Kampt momenteel met lange wachtlijsten voor keuring voor de WIA (arbeidsongeschiktheid). Slechte zaak voor zowel de mensen op die lijst als hun werkgevers. Private sector zou hier kunnen helpen.

V

Vakbond • Organisatie van werknemers die de belangen van haar leden behartigt op het gebied van onder andere arbeidsvoorwaarden. Samenwerkingspartner in de polder, belangrijk om tot breed gedragen akkoorden te komen. Moeten gezamenlijk aan de slag met de arbeids-

U

V

markt van de toekomst in plaats van die van het verleden.

Vakkrachtenregeling • Regeling die in het leven moet worden geroepen om specifieke vakkrachten ook van buiten de EU naar Nederland te kunnen halen. Het gaat met name om vakkrachten die in Nederland én de EU niet meer te vinden zijn, maar die we nodig hebben voor bijvoorbeeld de energietransitie.

VBAR • Wetsvoorstel Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden, dat duidelijkheid moet scheppen in het onderscheid tussen een werknemer en een zelfstandige (zzp'er), met als doel om schijnzelfstandigheid tegen te gaan. Het onderdeel 'verduidelijking' in de VBAR werkt echter averechts: het vergroot de onzekerheid en maakt opdrachtgevers kopschuw.

Vennootschapsbelasting (Vpb) • Belasting op winst van bedrijven met de bv als rechtsvorm.

Verdienvermogen • Het vermogen om zowel op korte als lange termijn structureel inkomen, welvaart en welzijn te genereren. Daarvoor is een duidelijke investeringsagenda nodig,

”

‘Wat ondernemers
nodig hebben,
is een stabiel kabinet
dat vier jaar zit
en voor tien jaar
beleid maakt’

gericht op onder meer verbetering van het ondernemingsklimaat, onze concurrentiepositie, verduurzaming en innovatie. Zodat ondernemers en hun medewerkers het ook in de toekomst voor Nederland kunnen blijven verdienen.

Vertrouwen, vereenvoudiging en voorspelbaarheid • Kernformule (de 3 V's) van wat ondernemers nodig hebben van de overheid. Vertrouwen in plaats van wantrouwen waarop veel wet- en regelgeving is gebaseerd; vereenvoudiging omdat we alles in dit land veel te complex hebben gemaakt; en voorspelbaarheid: betrouwbare overheid en stabiel beleid.

Verlofstelsel • Het totaal aan wettelijke verlofregelingen voor werknemers, dat de afgelopen jaren steeds meer is uitgebreid en waardoor een onoverzichtelijke lappendeken is ontstaan. En nog steeds klinkt met regelmaat de roep om weer nieuwe, specifieke verlofregelingen. Het is echter onmogelijk om voor alles wat een mens in het leven kan overkomen een aparte verlofregeling in het leven te roepen. Gaat vaak juist om maatwerk. En ondernemers kunnen dat niet allemaal betalen. Niet voor niets heeft de SER geadviseerd om de huidige verlofregelingen te

vereenvoudigen en te bundelen en voorstellen gedaan voor een evenwichtiger wijze van financiering, met een grotere en meer herkenbare bijdrage van de overheid.

VNO-NCW • Grote ondernemersorganisatie die 150 brancheorganisaties en zo'n 190 bedrijven vertegenwoordigt en de belangen behartigt van het bedrijfsleven.

W

Werk • Veel meer dan een economische activiteit en een manier voor mensen om in hun inkomen te voorzien. Werk betekent ook zingeving, plezier, ergens bij horen, sociale contacten, jezelf kunnen ontwikkelen en ontplooien.

Werkgeverschap • De verantwoordelijkheid van een werkgever om zich goed te gedragen ten opzichte van werknemers, waarbij rekening wordt gehouden met hun belangen en niet alleen het eigen bedrijfsbelang wordt gediend. Daarmee zijn we in Nederland nogal doorgeslagen. Het werkgeverschap is zo zwaar belast met regels, verplichtingen, risico's en verantwoordelijkheden, dat het ondernemers kopschuw maakt.

Er zijn nauwelijks zzp'ers die ook werkgever (willen) worden. Het werkgeverschap moet juist weer aantrekkelijker worden gemaakt, onder meer door de regeldruk te verlagen, arbeidsrelaties wederkeriger te maken en het verschil tussen loonkosten en nettoloon te verkleinen.

Winst • Tegenovergestelde van verlies. Het positieve verschil dat overblijft nadat alle bedrijfskosten van de omzet zijn afgetrokken. Winst staat níet gelijk aan ondernemersinkomen en is geen vies woord. Winst is noodzakelijk voor ondernemers om te kunnen investeren (in hun mensen, verduurzaming, innovatie, digitalisering et cetera), om te reserveren voor slechtere tijden en te sparen voor hun pensioen. Voorwaarde voor een gezonde en toekomstbestendige bedrijfsvoering.

Winstgevendheid • Staat in het mkb in toenemende mate onder druk – *zie ook winstgroei en winstmarge*.

Winstgroei • Toename van de winst. Is (net als omzetgroei) in 2024 in het mkb op een historisch laag niveau uitgekomen. De groei hield bovendien nauwelijks gelijke tred met de inflatie, waardoor de investeringsruimte in het mkb

nog verder onder druk is komen te staan. Blijkt uit onderzoek van SRA, waarin 7.500 jaarrekeningen van mkb-bedrijven zijn geanalyseerd.

Winstmarge • Deel van de omzet dat de ondernemer na aftrek van alle kosten overhoudt. In 2024 was de gemiddelde winstmarge in het mkb slechts 7,6%. Dus van elke 100 euro omzet houden ondernemers gemiddeld 7,60 euro over. Daarvan moeten ze alles doen: belasting betalen, rente aflossen, investeren. En voor veel ondernemers moet daar dan ook nog een inkomen af.

Win-winregeling • Regeling die, naar Belgisch voorbeeld, ook in Nederland zou moeten worden ingevoerd om investeren in het mkb fiscaal aantrekkelijk te maken voor particulieren. Net zoals de vroegere tante Agaath-lening. Kan helpen om toegang tot kapitaal voor ondernemers te verbeteren – *zie ook financiering*.

X

W

X

X-factor van ondernemers • Uniek vermogen om kansen en oplossingen te zien waar anderen problemen zien.

Y

Yacht • Engels voor jacht, boot waarvan menig politici denkt dat elke ondernemer er een-tje heeft en dat daar de winst naartoe gaat. Ondernemen staat echter geenszins gelijk aan rijkdom – *zie ook ondernemersinkomen en winst.*

Z

Zelfstandige zonder personeel (zzp'er) •

Ondernemer die alleen werkt, zonder medewerkers. Zzp'ers worden vaak als een homogene groep beschouwd, maar zijn dat zeker niet. Je hebt namelijk de:

- Klassieke zelfstandige – Vakman/vakvrouw met eigen klantenkring.
- Hybride zelfstandige – Deeltijd loondienst, deeltijd zelfstandig.
- Keuze-zzp'er – Kiest bewust voor vrijheid en autonomie.
- Noodgedwongen zzp'er – Door omstandigheden zelfstandig.
- Schijnzelfstandige – Feitelijk werknemer, maar ingehuurd als zzp'er.

”

‘Er zijn veel goeie
mensen
Maar slechte
zijn er ook,
helaas ‘t is waar
Je moet maar denken
Dat eerlijk het
langste duurt,
geloof me maar’

*Uit: Kleine jongen, André Hazes –
Levenslied van Jacco Vonhof*

Zelfstandigenaftrek • Fiscale faciliteit voor ondernemers die de overheid sinds 2021 stapsgewijs afbouwt om de fiscale verschillen tussen zelfstandigen en werknemers te verkleinen – *zie ook ondernemersfaciliteiten*. In 2022 ging het nog om 6.310 euro aftrek, straks (in 2027) om nog slechts 900 euro.

Zero-emissiezone • Gebied in een stad waar op termijn alleen nog uitstootvrije bedrijfsauto's en vrachtwagens mogen rijden. Sinds 1 januari 2025 hebben de eerste 18 gemeenten een zero-emissiezone ingevoerd, zo'n 10 andere volgen later. Zijn in bepaalde gevallen ontheffingen en overgangsregelingen (tot 2030) mogelijk. Belangrijk onder meer dat overal dezelfde regels gelden; Nederland is te klein voor verschillen per gemeente. Het is anders ook onwerkbaar voor ondernemers.

Colofon

Redactie:
MKB-Nederland

Vormgeving:
Anoeska Kruithof-Litzouw

Drukwerk:
Koninklijke Drukkerij Em. de Jong

Waarom dit woordenboekje?

Nederland heeft net een nieuwe Tweede Kamer. Een goed moment om het gesprek over ons ondernemersklimaat opnieuw te voeren. En vooral beter te begrijpen wat ondernemen is en wat ondernemers echt nodig hebben om hun cruciale rol in economie en samenleving te kunnen (blijven) spelen. Politici en ondernemers spreken lang niet altijd dezelfde taal. Terwijl het juist nu van groot belang is dat wij elkaar verstaan.

Den Haag, november 2025

MKB-Nederland
Bezuidenhoutseweg 12
2594 AV Den Haag
www.mkb.nl

